

PlanDag 2019 – Meer met Meer

Rapport van de Jury voor de PlanDag-prijs 2019

De PlanDag-prijs 2019 wordt mede mogelijk gemaakt door Antea Group.

De PlanDag 2019 vindt plaats op 23 mei 2019 in Cultuurhuis De Warande te Turnhout en handelt over het thema “Meer met Meer”. Ruimtelijke professionals uit Nederland, Vlaanderen en Brussel krijgen er een forum om in discussie te gaan over het geïntegreerd aanpakken van nieuwe uitdagingen, met meer middelen en een diversiteit aan actoren.

Deelnemers werden via een open call voor bijdragen (papers, opinies en praktijkbesprekingen) uitgenodigd om voor 13 februari 2019 een abstract en vervolgens uiterlijk 15 april 2019 de volledige bijdrage in te dienen. Auteurs van papers konden aangeven te willen meedingen naar de PlanDag-prijs 2019. Het bestuur van de PlanDag heeft uiteindelijk 21 papers ontvangen die een gooi doen naar de PlanDag-prijs 2019.

De papers werden beoordeeld door een jury bestaande uit:

- Marten Dugernier, voorzitter (Antea Group – BE),
- Jolein Bergers (KU Leuven Faculteit Architectuur – BE),
- Bert Harmelink (Reuring Advies en BNSP – NL),
- Hanna Lára Pálsdóttir (Ministerie Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties – NL),
- Stephan Reniers (Provincie Vlaams-Brabant en VRP – BE) en
- Bas Waterhout (Raad voor de Leefomgeving en Infrastructuur – NL).

Rien van de Wall trad namens het PlanDag-bestuur op als secretaris van de jury.

De jurering is verlopen in twee rondes. In de eerste ronde heeft elk jurylid zeven papers gelezen. Iedere paper werd onafhankelijk door twee juryleden (het ene jurylid uit Nederland, het andere uit België) beoordeeld. Elk jurylid nomineerde de naar zijn/haar mening twee beste papers voor de tweede ronde. De jury waardeert de diversiteit aan onderwerpen in de papers, waarmee alle betrokken auteurs een mooie bijdrage leveren aan het ruimtedebat.

De zes genomineerde papers voor de tweede ronde zijn:

- K. Boussauw, O. Broeckhoven en K. Van den Troost, ‘Visie voor transitie: het verkennend ruimtelijk onderzoek voor de stadssnelweg B401 in Gent’
- L. Custers en O. Devisch, ‘Participatieve maatschappelijke kostenbaten-analyse als sleutel om het betonstopdebat te openen. Een eerste test in de Heilig-Hartwijk te Hasselt’
- M. Nefs, ‘Handelslandschappen. Over leven met logistiek’
- A. van Noordt, ‘Wie voelt zich verantwoordelijk voor de energietransitie? Een relationele multi-actorenanalyse van de complexe klimaat- en energie-uitdagingen’
- I. Van Bouwel, ‘Tussen droom en daad: een vereveningsverhaal met meerdere kanten’
- M. van der Veen, ‘Tien participatienormen. Een contractuele methode voor participatieprocessen’

De juryleden hebben in de tweede ronde elke paper een score gegeven op basis van vier criteria: (a) originaliteit van de invalshoek, (b) inhoudelijke kwaliteit, (c) helderheid van de gedachtegang en (d) betekenis voor zowel de Vlaamse/Brusselse als de Nederlandse planningspraktijk. Per criterium kon een jurylid maximaal 5 punten toekennen. De punten zijn bij elkaar opgeteld, zodat elke paper een maximale score van 20 punten per jurylid kon krijgen. De winnende paper is de paper met de hoogste

som van de scores van alle juryleden tezamen (dus maximaal 120 punten). De juryleden gaven een inhoudelijke toelichting bij hun score, waarvan u in wat volgt de samenvatting kan lezen.

Algemene opmerkingen

Algemeen stelt de jury vast dat heel wat papers wel interessante verkenningen bieden, maar nog niet voldoende doorwrocht zijn om te voldoen aan wat van een PlanDag-paper verwacht wordt: vernieuwende ideeën en praktijken en/of koppelingen tussen theorie en praktijk.

Net zoals vorig jaar roept de jury op tot het nemen van stelling en het aanduiden van richting (en dus weg van het louter beschrijven en analyseren). Ook dringt de jury aan op taalkundige verzorging van de ingediende papers.

A. van Noordt, 'Wie voelt zich verantwoordelijk voor de energietransitie?' 80,5 / 120 67 %

De paper van Anneloes van Noordt biedt een gedegen verkennende analyse van de relatie tussen actoren in de energietransitie, onderbouwd door relevante theoretische kaders. De paper is helder opgebouwd en biedt een interessante inkijk in verschillen tussen Vlaanderen en Nederland. Hij blijft echter wat te theoretisch. Het aanhalen van concrete toepassingen kan verduidelijken hoe we hiermee in de praktijk aan de slag moeten. Verder zou het expliciteren van de rol van en relevantie voor de planningsdiscipline de paper ten goede komen.

M. Nefs, 'Handelslandschappen' 81,5 / 120 68 %

Merten Nefs geeft in zijn paper de aanzet tot een actueel en bovendien urgent onderzoek. Hij verkent er de invloed van de groei van de logistieke sector op de ruimtelijke ontwikkeling. De paper geeft een goed zicht op de actoren die in Nederland het debat bepalen, maar is ook vanuit Vlaams perspectief boeiend, want de 'verrommelende' omgang met handelslinten en stadsranden is dagelijkse praktijk. De paper is erg duidelijk een eerste verkenning: meer analyse en interpretatie van onderliggende planningsprincipes is nodig en een conclusie ontbreekt. Niettemin vindt de jury het onderzoek een veelbelovende toevoeging aan de planningsliteratuur, ook in het licht van de mobiliteitstransitie.

K. Boussauw, O. Broeckhoven en K. Van den Troost, 'Visie voor transitie' 87 / 120 73 %

Hoe kom je af van een snelweg in je stad? De paper van Kobe Boussauw, Oscar Van Broeckhoven en Koen Van den Troost zet een concreet traject uit naar meer levenskwaliteit in de stad en toont hoe een transitie ook tastbare experimenten op korte termijn kan omvatten om het maatschappelijk draagvlak te versterken. Dit transitiedenken op het gebied van infrastructuur en mobiliteit heeft in Nederland al een weg afgelegd, maar is vernieuwend voor Vlaanderen. De jury oordeelt dat de strategie niet alleen aantrekkelijk maar ook broodnodig is. Tegelijkertijd houdt ze risico's in, gezien ze een groot voorschot neemt op niet te voorziene toekomstige mobiliteitsontwikkelingen. De paper besteedt geen aandacht aan het bredere maatschappelijke probleem en de planningspraktijk; mede daardoor is het onduidelijk welke onderzoeksvraag beantwoord wordt. De jury vindt de paper tenslotte zeer helder en toegankelijk geschreven.

L. Custers en O. Devisch, 'Participatieve maatschappelijke kostenbaten-analyse' 87 / 120 73 %

Aan de hand van een grondige analyse van een doorlopen participatietraject én een heldere theoretische omkadering, schuiven Lieve Custers en Oswald Devisch een innovatieve en inspirerende aanpak van participatie naar voren. Die bestaat erin de traditionele MKBA om te vormen tot een participatieve MKBA, een collectief leerproces, wat bijdraagt tot meer transparantie in het planproces. De paper maakt niet geheel duidelijk welke lessen we hieruit kunnen trekken voor andere cases. Temeer daar het wat vreemd is om een verdichtingslocatie als case te gebruiken voor een debat over de betonstop – de discussie over die betonstop wordt niet concreet gemaakt. Bovendien is het instrument MKBA in de literatuur veel bekritiseerd; het zou goed zijn die context mee te geven. De jury vindt de paper relevant voor zowel de Nederlandse als de Belgische planningspraktijk.

M. van der Veen, 'Tien participatienormen' 91 / 120 76 %

De oefening van Menno van der Veen om een wetenschappelijk kader en tegelijkertijd design-instrument te ontwikkelen rond participatieprocessen, is volgens de jury bijzonder relevant. De auteur vestigt de aandacht op de juridische aspecten van participatieprocessen en de relationele contracten die hierbij al dan niet bewust ontstaan. De jury meent dat het pleidooi voor 'zorgvuldigheid' in participatieprocessen, met twee mooie illustraties van de confrontatie met de weerbarstige praktijk, een waardevolle toevoeging vormt aan de huidige literatuur. Echter de beknopte beschrijving van de cases biedt onvoldoende inzicht om te weten of het aangereikte kader effectief werkt. De paper is wat complex geschreven en de jury moet gissen naar de redenen voor de selectie van de cases. Niettemin biedt de paper (aanzetten tot) concrete handvatten voor de participatiepraktijk. Dit is veelbelovend. In de woorden van een van de juryleden: "Het organiseren van participatieprocessen zal na dit paper nooit meer hetzelfde zijn."

I. Van Bouwel, 'Tussen droom en daad' 93,5 / 120 78 %

'Tussen droom en daad' is een zeer inzichtelijke en bovendien geanimeerde getuigenis over een herkenbare dagdagelijkse situatie bij vastgoedontwikkelingen in Vlaanderen. Ive Van Bouwel illustreert hoe verschillende belangen op elkaar inspelen en bepalen wat wel en niet mogelijk is. De jury is vol lof over de originele opbouw door de beschrijving van de case vanuit drie hoofdpersonages in ontwikkelingstrajecten: het maakt het verhaal verfrissend, toegankelijk en concreet, en laat bovendien toe praktijk en onderzoek, kleine en grote verhalen, complexiteit en eenvoud helder aan elkaar te koppelen. Het nadenken en analyseren van bekostiging en verevening binnen ruimtelijke (project)ontwikkeling verdienen meer aandacht. De auteur legt een aantal 'weeffouten' in het systeem bloot die eerst aangepakt moeten worden, wil de betonstop uiteindelijk succesvol zijn. Volgens de jury had de auteur de case kritischer kunnen benaderen. Het toevoegen van extra personages zou het verhaal verder kunnen nuanceren en de bronnen kunnen soms relevanter. De paper heeft aan het eind een sterk 'activistisch' of pamfletkarakter, met de duidelijke en terechte oproep tot een mentaliteitsshift, maar eveneens een aantal concluderende bedenkingen die wat uit de lucht vallen. Dat neemt niet weg dat dit voor de jury "een heerlijk paper om te lezen" is.

De jury reikt de PlanDag-prijs 2019 ten bedrage van 1000 euro bijgevolg uit aan Ive Van Bouwel voor zijn paper 'Tussen droom en daad: een vereveningsverhaal met meerdere kanten'.

Van harte gefeliciteerd!

Namens de jury,

Marten Dugernier
Antea Group

Rien van de Wall
Bestuurslid PlanDag